

"INNOVATIVE ACHIEVEMENTS IN SCIENCE 2026"

XALQARO TAJRIBA VA MILLIY QO'LLANILISH IMKONIYATLARI: RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA XIZMATLAR SEKTORI RAQOBATBARDOSHLIGINI OSHIRISH YO'NALISHLARI

Usmonov Maxsud Tulqin o'g'li

Shahrisabz davlat pedagogika institute Email: maqsudu32@gmail.com | Tel: +998919471340 ORCID:
<https://orcid.org/0000-0001-9997-6617>

Annotatsiya: Mazkur maqolada raqamli iqtisodiyot sharoitida xizmatlar sektorining raqobatbardoshligini oshirish bo'yicha xalqaro tajriba va uni milliy sharoitga moslashtirish imkoniyatlari IMRAD talabi asosida tahlil qilindi. Tadqiqotda Yevropa Ittifoqi, Estoniya, Singapur, Koreya Respublikasi, Hindiston, Buyuk Britaniya va Shimoliy mamlakatlar tajribasi umumlashtirildi. Natijalarga ko'ra, raqamli infratuzilma, raqobatbardosh tartibga solish, raqamli ko'nikmalar va ishonch tizimlari xizmatlar sektorida samaradorlik, innovatsion faollik va transchegaraviy xizmatlar eksportini oshirishda asosiy omillar sifatida namoyon bo'ladi. Milliy qo'llash uchun bosqichma-bosqich islohotlar, o'lchanadigan maqsadlar va kompleks siyosat paketlari zarurligi asoslandi.

Kalit so'zlar: raqamli iqtisodiyot, xizmatlar sektori, raqobatbardoshlik, xalqaro tajriba, raqamli infratuzilma, elektron xizmatlar, kiberxavfsizlik, raqamli ko'nikmalar.

Xalqaro tajriba raqamlashtirish xizmat ko'rsatish sohasining raqobatbardoshligini qanday oshirishi mumkinligi haqida boy saboqlarni taklif etadi. Kontekstlar turlicha bo'lsa-da, qiyosiy dalillar takrorlanuvchi naqshlarni ta'kidlaydi: muvofiqlashtirilgan infratuzilma investitsiyalari, raqobatbardosh tartibga solish, keng ko'lamli raqamli ko'nikmalar va ishonch tizimlari (maxfiylik, kiberxavfsizlik, iste'molchilar huquqlarini himoya qilish). Ushbu bo'lim raqamli yetakchilar va tegishli tengdosh iqtisodiyotlarning tanlangan tajribalarini umumlashtiradi va milliy sharoitda moslashtirilishi mumkin bo'lgan tamoyillarni ajratib oladi.

Yevropa Ittifoqi. Raqamli Yagona Bozor kun tartibi transchegaraviy raqamli xizmatlar, o'zaro moslashuvchanlik va raqobatbardosh platforma bozorlariga qaratilgan raqobat siyosatiga urg'u beradi. A'zo davlatlar uyg'unlashtirilgan qoidalarni keng polosali va raqamli davlat xizmatlariga investitsiyalar bilan birlashtirib, firmalarni kengaytirish va transchegaraviy xizmatlar eksportini osonlashtirdilar.

Estoniya. Elektron hukumat infratuzilmasi, xavfsiz raqamli identifikatsiya va o'zaro ishlaydigan registrlar fuqarolar va firmalar uchun tranzaksiya xarajatlarini kamaytirdi, bu esa tezkor xizmat ko'rsatish innovatsiyalari va yuqori ma'muriy samaradorlikni ta'minladi.

Singapur. Smart Nation tashabbuslari, tartibga solish sinov maydonchalari va yuqori sifatli raqamli infratuzilma aniq qoidalar asosida tajriba o'tkazish va tez miqyoslashni ta'minlash orqali fintech, logistika va professional xizmatlarni qo'llab-quvvatladi.

"INNOVATIVE ACHIEVEMENTS IN SCIENCE 2026"

Koreya Respublikasi. keng polosali internetni erta joriy etish va kuchli AKT ekotizimlari davlat-xususiy investitsiyalar va ko'nikmalarni shakllantirishning muvofiqlashtirilgan ahamiyatini ko'rsatadi, bu esa keyinchalik ilg'or raqamli xizmatlarga ta'sir qiladi.

Hindiston. Raqamli identifikatsiya va tezkor to'lovlar kabi raqamli davlat infratuzilmasi moliya, tijorat va davlat xizmatlarini ko'rsatishda xususiy innovatsiyalarni qanday qilib asosiy qatlamlar rag'batlantirishi mumkinligini ko'rsatadi.

Buyuk Britaniya. Raqamli bozorlardagi raqobat va tartibga solish yondashuvlari raqobatbardoshlik va innovatsiyalarni saqlab qolish uchun raqobatni qo'llab-quvvatlovchi aralashuvlar, iste'molchilarning huquqlarini kengaytirish va ma'lumotlarning ko'chirilishining rolini ta'kidlaydi.

Shimoliy mamlakatlar. yuqori raqamli ko'nikmalar, ishonch va elektron xizmatlarning keng qo'llanilishi ta'lim tizimlari, institutsional ishonch va texnologiyalarning tarqalishi o'rtasidagi o'zaro bog'liqlikni ta'kidlaydi.

Ushbu tajribalardan kelib chiqib, uchta moslashuv tamoyillari ayniqsa dolzarbdir. Birinchidan, raqamli infratuzilmaning asosiy qismi xizmat ko'rsatish innovatsiyalari uchun platforma sifatida qaralishi kerak. Bunga keng polosali internet, bulutli ulanish, xavfsiz raqamli identifikatsiya va o'zaro ishlaydigan standartlar kiradi. Ikkinchidan, tartibga solish tizimlari ishonchni ta'minlash bilan birga noaniqlik va tranzaksiya xarajatlarini kamaytirishi kerak: iste'molchilarni himoya qilish, kiberxavfsizlik talablari va ma'lumotlardan foydalanishning aniq qoidalari. Uchinchidan, siyosat ko'p bosqichli bo'lishi kerak: milliy strategiyalar yo'nalishni belgilaydi, mintaqaviy ekotizimlar mahalliy sharoitlarga moslashishni amalga oshiradi va firmalar investitsiyalar va o'rganish orqali imkoniyatlarni yaratadi.

Milliy sharoitda xalqaro tajribalarni qo'llash mintaqaviy tafovutlar va firmalarning heterojenligi kabi dastlabki sharoitlarga e'tibor qaratishni talab qiladi. Yuqori daromadli sharoitlarda ishlaydigan siyosatlar moliyalashtirish cheklovlari, ko'nikmalar yetishmasligi va norasmiy segmentni hal qilmaguncha to'g'ridan-to'g'ri amalga oshirilmasligi mumkin. Shuning uchun dissertatsiya bosqichma-bosqich islohotlar va o'lchanadigan maqsadlarni yaratishga urg'u beradi. Xalqaro tajriba shuni ko'rsatadiki, samarali yondashuv tezkor yutuqlarni (raqamli davlat xizmatlari, to'lovlarni qabul qilish, soddalashtirilgan protseduralar), o'rta muddatli investitsiyalarni (ko'nikmalar, ulanish, innovatsiyalarni qo'llab-quvvatlash) va uzoq muddatli institutsional mustahkamlashni (raqobat siyosati, ma'lumotlarni boshqarish) birlashtirishdir.

1.3.1-jadval. Xalqaro tajriba: raqamli xizmatlar siyosati bo'yicha etalon taqqoslama (illyustrativ)

Mamlakat	Asosiy siyosat dasturi	Elektron xizmatlar ulushi (%)	Raqamli indeksi	yetuklik
Estoniya	X-Road platforma	92	85	

"INNOVATIVE ACHIEVEMENTS IN SCIENCE 2026"

Singapur	Smart Nation (Aqlli millat) dasturi	89	88
Janubiy Koreya	Digital New Deal (Raqamli kelishuv) yangi	84	82
Gruziya	My.gov.ge platformasi	76	71
O'zbekiston	Raqamli O'zbekiston-2030	41	52

Izoh: O'zbekiston mamlumotlari illyustrativ. Manbalar: Jahon Banki, OECD, milliy hisobotlar.

1.3.2-jadval. Xalqaro tajribadan olingan amaliy saboqlar va moslashtirish omillari

Mezon	Past	O'rta	Yuqori
Huquqiy moslik	Qonunlar nomuvofiq	Qisman muvofiq	To'liq muvofiq
Infratuzilma tayyorligi	< 50% keng polosali (broadband)	50-75% keng polosali	> 75% keng polosali
Kadrlar/ko'nikma	Kam malakali	O'rta malakali	Yuqori malakali
Bozor hajmi va talab	< 1 mln foydalanuvchi	1-5 mln foydalanuvchi	> 5 mln foydalanuvchi
Kiberxavfsizlik instituti	Yo'q yoki zaif	Rivojlanmoqda	Kuchli

1.3.3-jadval. Raqamli siyosat paketlari va monitoring ko'rsatkichlari

Paket	Indikatorlar	O'lchov	Ma'lumot manbasi
Infratuzilma	Qamrov, kechikish	% / millisekundlar	Telekommunikatsiya
To'lov	Elektron to'lov ulushi	%	Bank/statistika
Platforma	Onlayn buyurtma	%	Platformalar
Ko'nikma	Sertifikatlanganlar	Son	Ta'lim
Ishonch	Kiberxavfsizlik insidentlari	Son	Kompyuter favqulodda vaziyatlarga javob guruhi (CERT)

1. Raqamli iqtisodiyot xizmatlar sektorida tranzaksiya xarajatlarini pasaytirib, resurslardan foydalanish samaradorligini oshiradi.

2. Hududiy raqamli tafovut (infratuzilma, ko'nikma, ishonch) SSCI farqlarining asosiy manbalaridan biri hisoblanadi.

3. SSCI ni oshirishda platforma iqtisodiyoti va elektron to'lovlar ekotizimi tayanch omil bo'lib xizmat qiladi.

"INNOVATIVE ACHIEVEMENTS IN SCIENCE 2026 "

4. Kiberxavfsizlik va ma'lumotlar boshqaruvi ishonchni kuchaytirib, raqamli qabul qilish tezligini oshiradi.
5. Xalqaro tajriba shuni ko'rsatadiki, kompleks siyosat paketlari (infratuzilma + kadrlar + standart + monitoring) eng yuqori natija beradi.
6. Nazariy tahlil keyingi boblarda taklif etilgan mexanizm va empirik baholashlar uchun konseptual asos yaratadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Jahon banki. Raqamli iqtisodiyot va raqamli infratuzilma bo'yicha tahliliy materiallar.
2. OECD. Raqamli transformatsiya, xizmatlar bozori va raqobat siyosati bo'yicha hisobotlar.
3. Milliy hisobotlar. Raqamli xizmatlar, elektron hukumat va raqamli yetuklik bo'yicha statistik materiallar.
4. Raqamli O'zbekiston-2030 strategiyasi doirasidagi raqamli xizmatlar va elektron hukumatni rivojlantirishga oid materiallar.